

А К А Д Е М И Я Н А У К С С С Р

ИНСТИТУТ ВОСТОКОВЕДЕНИЯ

ПИСЬМЕННЫЕ
ПАМЯТНИКИ
ВОСТОКА

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ

Ежегодник

1968

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАУКА»
ГЛАВНАЯ РЕДАКЦИЯ ВОСТОЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
Москва 1970

А. Б. Вильданова

ПОДЛИННИК БУХАРСКОГО ТРАКТАТА О ЧИНАХ И ЗВАНИЯХ

В 1948 г. проф. А. А. Семенов опубликовал «Бухарский трактат о чинах и званиях и об обязанностях носителей их в средневековой Бухаре»¹, в переводе с таджикского на русский язык с комментариями. Этот очень интересный источник освещает важнейшие стороны государственного и хозяйственно-административного строя Бухарского ханства конца XVIII в.

После работы В. В. Бартольда «Церемониал при дворе узбекских ханов в XVII веке»², в которой исследуется сочинение Махмуда ибн Вали *Бахр ал-асрар* и приводится перевод с персидского соответствующей части текста о государственном аппарате и придворных чинах Бухарского ханства времени Аштарханидов, упомянутая работа А. А. Семенова внесла еще один крупный вклад в советскую литературу по этим вопросам.

В распоряжении А. А. Семенова был единственный список трактата, найденный им в сборнике разнородных и разновременных записей бухарского верховного судьи Шарифджана Махдума (ум. в 1932 г.). Сборник записей Шарифджана Махдума хранится в рукописном фонде Института востоковедения АН УзССР, инв. № 2374. Опубликованный А. А. Семеновым трактат занимает в нем лл. 17а — 19б.

Недавно мы обнаружили еще один список Бухарского трактата о чинах и званиях, более полный, и, по-видимому, автограф. Своей находкой мы обязаны О. Д. Чехович, любезно указавшей нам на существование в Душанбинской публичной библиотеке рукописи (№ 649) с сочинением *Маджма' ал-аркам* («Собрание цифр», лл. 1б—86б), в которой мы и обнаружили упомянутый текст трактата (лл. 87а—96а). Бухарский трактат по своему содержанию тесно связан с сочинением *Маджма' ал-аркам* и принадлежит перу того же автора, что доказывается общностью языка и стиля, а также тем, что автор неоднократно при употреблении специальных терминов в трактате отсылает читателя за их разъяснением к *Маджма' ал-аркам*. Сам автор называет трактат о чинах и званиях приложением (*таз'ийил*).

Автор *Маджма' ал-аркам* и трактата, к сожалению, не назвал своего имени, ограничившись лишь одним словом о себе: *мухаккар* («презренный»). Имеются основания считать автором Мирзу Мухаммада Бади'-дивана. В конце своих записей Шарифджан Махдум делает следующую ссылку на источник, откуда он переписал текст трактата:

¹ «Советское востоковедение», V, М.—Л., 1948, стр. 137—153.

² В. В. Бартольд, Сочинения, т. II, ч. 2, М., 1964, стр. 388.

«Маджма' ал-аркам Мирзы Бади'-дивана»; до сих пор эта небольшая приписка была единственным свидетельством об авторе трактата, на которое указал еще А. А. Семенов. Теперь в связи с находкой подлинника Бухарского трактата о чинах и званиях, мы получили второе, еще более убедительное доказательство авторства Мирзы Бади'-дивана: на полях душанбинского списка *Маджма' ал-аркам* (л. 16) дается пояснение к слову *мухаккар*, которым автор назвал себя: «Мухаммад Бади'-диван бин Мухаммад Шихабдин бин Мухаммад Улуг бин Мухаммад Риза-диван». Далее, на л. 56, также на полях, это имя повторяется с добавлением еще нескольких поколений родословной Бади'-дивана, которая восходит к Мирзе Тахур-дивану³. Родословная заканчивается словами: «Да будет доброе воздаяние от Аллаха им и их потомкам высшим и низшим». Там же, на л. 56, ниже дается примечание к слову «Мирза Тахур-диван»: «Предок автора». Как видно из родословной автора, он был потомственным диваном, т. е. довольно крупным чиновником бухарской канцелярии.

Многочисленная правка текста, зачеркнутые места, добавления на полях душанбинской рукописи характеризуют ее как авторский черновик. Известные нам два других списка сочинения *Маджма' ал-аркам*: ленинградский (датируемый 1805 г.) и ташкентский, переписанный, вероятно, в 1836 г., переписаны более аккуратно и правок в тексте не имеют; части текста, зачеркнутые в душанбинском списке, в них отсутствуют; наоборот, интерполяции душанбинского списка вошли в основной текст тех двух списков. (Текст Бухарского трактата как в ленинградском, так и в ташкентском списках полностью отсутствует.)

Публикация А. А. Семенова содержит лишь две трети текста трактата, так как в записях Шарифджана Махдума, переписанных через сто с лишним лет после душанбинского списка, отсутствует в общей сложности его треть. При сопоставлении обоих текстов выяснилось, что в рукописи, которой пользовался А. А. Семенов, не только отсутствовал конец трактата, но имелись пропуски в тексте. Теперь нам понятно, почему отдельные места текста остались неясными А. А. Семенову, о чем он сам неоднократно говорит в примечаниях. Наш подлинник позволяет восполнить недостающие в переводе А. А. Семенова части текста, а также выяснить или иначе осмыслить некоторые его места, не понятые А. А. Семеновым.

Так, например, А. А. Семенов оставил без перевода слово *кабخانه*, как непонятный термин (см. стр. 144 указ. работы А. А. Семенова). Наш текст (л. 89б) помог выяснить, что в слове пропущена первая буква; правильное его написание *кабخانه*, что значит «кладовая».

Следующее выражение *диван-и калан ва дафтар-и танабана* А. А. Семенов перевел как «великий диван и диван потанабных поступлений» (стр. 147), причем слово *дафтар* он заменил словом *диван*, без каких-либо оговорок. После сличения с подлинником выяснилось, что в этой фразе в списке Шарифджана Махдума есть пропуск. Полностью она читается так (л. 92а нашего списка): *диван-и калан ва дафтардар ва диван-и танабана*. Теперь ясно, что в распределении на-

³ В *Маджма' ал-аркам* особое место (лл. 56—6а) уделяется восхвалению личных достоинств Мирзы Тахур-дивана. В восточной части г. Бухары, у ворот Мазар-и Шариф находится мечеть Мирзы Тахур-дивана (см. карту г. Бухары в кн. О. А. Сухаревой, *К истории городов Бухарского ханства*, Ташкент, 1958, стр. 96).

личных поступлений ханства участвовало не два, а три чиновника: великий *диван*, *дафтардар* и *диван* потанабных поступлений.

Слово *عصايدار*, означающее «носитель жезла, посоха», А. А. Семенов, очевидно из-за неясного написания, принял за *عصايدار* и перевел его как «заведующий головными покрывами» (стр. 150). О слугах, повязывавших головной убор, говорится в другом месте трактата (л. 95б).

Функции отдельных чиновников в нашем списке освещены полнее. Например, в списке, использованном А. А. Семеновым, говорится только об одной функции малого иная (стр. 149), в то время как у него имелись еще другие, в том числе такая важная функция, как хранение царских печатей (л. 93а).

У А. А. Семенова неполно освещены функции аталыка и неясен перевод соответствующего места, особенно в той части, где речь идет об орошении земель водами Зеравшана (стр. 145, прим. 43). При определении орошаемой территории опущены такие важные объекты, как Бухара и ее туманы. Что касается функций аталыка, то, согласно полному тексту трактата, он ведал всей орошаемой Зеравшаном территорией от Самарканда вплоть до Каракуля с его каналами — конечными ответвлениями Зеравшана. Он же был мирабом Руд-и шахра (магистрального канала Бухары) и *даругой*, охранявшим *рабаз* Бухары (л. 90а).

А. А. Семенов был вынужден оставить незаконченной начатую фразу (на стр. 147), поскольку текст в использованном им списке в этом месте обрывается. В нашем списке соответствующий текст приведен полностью: «Иногда вследствие какого-либо события посевы гибли и *ра'ийаты* были вынуждены переселяться. При этом большинство прежних порядков менялось. Ведающие этими делами по невежеству для удержания [*ра'ийатов*] совершали многочисленные оплошности. Следовательно, для того чтобы эти важные дела [правильно] разрешались, нужен человек знающий и верный. Ведь как хорошо сказано: „У шахов верными признаются три качества: мастерство, богатство и [чтобы] человек был осведомленный“.

Некоторые правители и государи советовались с областными мирабом и повелевали при распределении воды не оказывать предпочтения авторитетным лицам, владельцам *танхах*, *мутаваллиям* и *амлакдарам* перед другими. Справедливость — залог спасения и счастья на этом и на том свете. Притеснение обращается в путы [для притеснителя] в обоих мирах. Особенно важно помнить о Дне Воздаяния.

Если предполагается жалование военным, а *хараджа* на это недостаёт, то прибегают к чрезвычайным налогам, установленным благословенным законом, чтобы предотвратить задержку платы войску. Размеры чрезвычайных сборов зависят от достатка крестьян и прочего люда. *Хакимы* и сборщики должны наилучшим образом, как только смогут, распоряжаться оросительной водой земледельцев, выпасами скота и очисткой дорог от непокорных; должны проявлять заботу об ученых, *саййидах* и военных, чтобы порядок в государстве соответствовал закону и обычаю» (лл. 91б—92а).

Подтверждается правильность предположений А. А. Семенова, что слово *تيلگو* написано ошибочно и правильное его написание *بيلگو* «чек, берет» (стр. 141), что водораспределительных арок на Зеравшане у Кермине по контексту должно быть 21, а не 22, как написано в его тексте (см. прим. на стр. 145).

Ниже мы помещаем наш перевод той части трактата, которая в списке, использованном А. А. Семеновым, совершенно отсутствует. Кроме того, для полного представления о тексте Бухарского трактата о чинах и званиях и возможности его самостоятельного научного истолкования каждым, кто заинтересован в этой области, мы сочли нужным приложить факсимиле обнаруженного нами текста трактата.

Перевод:

«Есть четыре другие, должности, [носители] которых выходят из дворца пешком, но стоят близко к тем четверем, то есть малому *инаку* и другим ⁴. [Это] такие, как *курчи-баши*, который следит за исправным состоянием свинца, пороха, как сырого, так и готового; ему вверены [также] управление и функции *мираба* на некоторых каналах. *Уйдачи* по совету *накиба* следит за разделением во время войны нукеров ⁵ и войска по категориям, а также за исправностью службы при дворе и пр. *Каравул-биги* вместе с *каравулами* и сторожами охраняет и оберегает дороги так, чтобы какой-нибудь грабитель или лазутчик не проник в страну или в войско. Заведующий складом (*михтар-и тушак-хана*) (л. 95а) на деньги, получаемые от казенных угодий, приготавливает обмундирование и жалованье, потребные для военных.

Есть еще четыре должности, [носители] которых выполняют такого рода обязанности. Например, *шагавул* ведает приемом послов и других. *Тупчи-баши* высокого двора (*дарбар-и 'али*) охраняет высокий двор. *Мирахур-баши* заведует кормом, сеном и люцерной для государевых лошадей. *Шихна*, которого называют *миршабом*, ведает охраной предместий *вилаята* в позднее время.

Есть еще такие четыре должности, которые ниже упомянутых, как держатель плети (*чапукчи*), казначей (*хазаначи*), курьер (?) (*рисала-чи*) и *тпкнчи* ⁶.

Четыре должности, необходимые при войсковых [сборах], таковы: стоящий в арьергарде (*чандавул*), дозорный (*каравул*), проводник (*йулчи*) и разведчик (*джасус*).

Есть еще четыре должности, например: латник (*джибачи*), носитель колчанов (*садак-курчи*), носитель меча (*клич-курчи*) и ведающий обувью (*муза-бардар*). Обязанности каждого из упомянутых ясны и известны.

Существуют четыре должности, которые доверяются (л. 95б) достойным лицам; таковы *юзбаши* высокого двора, *амлакдар*, [а также] подносящий розовую воду и увеселитель (*муфаррих*). *Названы еще четыре должности: пятидесятник (*панджах-баши*) высокого двора, *арбаб*, *амин-и аб* и *мираб* некоторых каналов ⁷.

Есть еще четыре должности, стоящие ниже упомянутых, такие, как подносящий рукомойник (*афтабачи*), подающий полотенце, носящий сосуд с водой и носящий посуду.

⁴ Выше в трактате (л. 93а) перечисляются четыре должностных лица: малый *инак*, великий *михтар*, *диван-и саркар* и *дастарханчи*, которым иногда разрешалось выезжать из дворца верхом.

⁵ Иррегулярные войска.

⁶ Возможно, искаженное *тупангчи* — «стрелок».

⁷ Написано на полях.

*Существуют еще такие четыре должности: повязывающий чалму (*дастар-банд*), прикрепляющий украшение к чалме (*джига-банд*), приготавливающий табак для курения (*тамаку-саз*) и подносящий огонь, когда на то последует воля государя⁸.

Есть четыре должности, которые стоят выше упомянутых. Например, знаменосец (*туг-биги*), держащий зонтик над головою начальника (*шукурчи*), копьеносец (*найза-бардар*) и *куш-биги-йи джилау*⁹.

Другие четыре должности таковы: *кир-йарак*¹⁰, заведующий платьем (*бухча-бардар*), заведующие припасами (*анбар-дар*) и фруктами (*мива-дар*). Что касается *кир-йарака*, то он занимается закупкой необходимого для двора имущества.

Есть еще такие четыре должности, как надевающий седло (*зин-бар-дар*), носящий трон (*ауранг-бардар*), держащий поводья (*джилау-дар*) и выезжающий лошадей (*ра'из*).

Существуют еще четыре должности: проповедник (*ва'из*), малый *кукалташ*, *йасавул-махрам*¹¹ и ночной страж (*тун-катар*); обязанности каждого из них известны, поэтому их описание не приводится.

А еще имеются такие четыре должности, как *чухра-акаси*¹², *йасавул*, глашатай (*джарчи*) и *буйун-аталик*¹³. *Однако должности *йасавул-баши*, *джарчи-баши*, *даха-баши* и *насакчи-баши*¹⁴ обычно бывают у шиитов; а потому сунниты этих названий не употребляют¹⁵.

Есть еще четыре должности, а именно: *букавул*¹⁶ (л. 96а), *чухра-баши*, заведующий кладовой (*михтар-и рикаб-хана*) и подносящий блюда (*табак-чура*). Однако в наше время *михтар-и рикаб-хана* стал называться *шарбат-даром*.

Имеются еще такие четыре должности, как главный ювелир (*зар-гар-баши*), главный портной (*дарзи-баши*), глава строителей (*ми'мар-баши*) и глава столяров (*наджжар-баши*).

Есть еще такие четыре должности: *фарраш*^{17-баши}, факельщик (*маш'алчи*), главный *даруга* и главный скороход (*шатир-баши*).

Имеются еще четыре должности, стоящие ниже упомянутых, например, *фарраш*, землекоп (*бил-дар*), носящий *равийа*¹⁸ и повар (*таб-бах*).

Есть еще четыре служителя: тюремщик (*зинданбан*); *джилбан*, охраняющий людей от воров, разбойников на дорогах, мятежников и прочих; палач (*джаллад*) и надзиратель за пленными (*бандибан*).

У низших нукеров есть четыре степени, причем название чина с ними не связано, например: *махрам*, *йасавул*, *кара-аламан* и *каравул*. Конец приложения».

*⁸ Написано на полях.

⁹ Термин нам не известен.

¹⁰ Искаженное *кирак-йарак*, т. е. «нужный, годный».

¹¹ *Йасавулами* назывались низшие чины при дворе, докладывавшие правителю о просителях и подносившие их дары (В. В. Бартольд, Соч., т. II, ч. 2, стр. 396). *Махрам* — доверенный слуга, допускавшийся во внутренние покои.

¹² О термине *чухра* см. Р. Г. Мукминова, *Некоторые данные о термине «чухра» (по среднеазиатским источникам XVI в.)*. — «Труды АН ТаджССР», т. СХХ, Душанбе, 1960, стр. 139—145.

¹³ Термин нам не известен.

¹⁴ Чиновник, распоряжавшийся порядком наказания.

*¹⁵ Написано на полях.

¹⁶ Распорядитель ханской кухни.

¹⁷ *Фарраш* — слуга, расстилавший ковры, подметавший двор и т. д.

¹⁸ Большая кожаная бутылка для воды.

اینست که در این دنیا با نام و در این دنیا
 بیضا منصب علیا که در این دنیا
 عیال منصب قضا که در این دنیا
 قاضی القضاة و عاقله آنست که در این دنیا
 بیت دیگر قاضی القضاة که در این دنیا
 که بری که مثل قاضی که در این دنیا
 مریشند و در قاضی که در این دنیا
 عسکر که در این دنیا دوم منصب قضا که در این دنیا
 لقب کرده اند که بفتویٰ فقرا اشتغال دارند و دیگر مفتی
 عسکر که بفتویٰ عسکر متصدی میشوند خصوصاً
 وقت اشکر کشی باب ایراد لایت و قس من لای لای لای
 نزد قاضی عسکر و قضاة عسکر و لای لای قاضی و لایت
 مذکور از فرجه اجازت من لای لای من لای لای

و سوم محتسب است اگر محتسب جمله سادات باشد پس در بلد
 مذکور از غیر سادات را از موقوفه و غیر موقوفه که در
 جاری سازند و چهارم منصب رئیس است اگر چند می که در
 وقت شهادت باشد باشد که اکثر اوقات خوشتر را
 صرف تعلیم طلبه سازند چهارم و پنجم که مخصوص بیاید
 کرده اند حضرت علی الهادی علیه السلام اینها الایام یکم
 نسبت به آنکه حکومت جو سادات در دین و بیرون موقوف
 جناب است که با غیر حکومت نیز نمیدانند و در آن زمان بعضی
 دوم تقی است که درستی و زینت و ترتیب کرد و وقت
 کتوف و مرور و تجاربه از مقدمه و خلفه و اریس و پادشاه
 و از قلب کس که با خبر شده مناب مقام را بغیر مناب
 میکند از دیوم و در آن کلان است که خدایا سادات را در
 لشکر موافق شرع شرف بجای می آرند چهارم عمل فاضل
 محمد بن محمد

احب بپروان سكر و مد كورات ابو ح من اول الامم
 سويه و متعلق بكونه مخصوص نقشه ي است
 انچه از مفرار فاضل الانوار تفويض بان فته و صاع عمل
 ديكر است كه مخصوص بعضي دوز بعضي نيت بلكه بركم
 عالمان و ابدات و اور بكيه و غير ما مناسبت ميرال الوفا
 منسوب ميگردانند مثل مير اسد و قضي و قدير و قدير و
 اما قضي اگر عالم ياسيد باشند حساب بپروان شده بخارا
 شريف و خارج سكر موقوف است و مير اسد نيز اگر عالم
 ياسيد باشند حساب سدادان درون ريف بخارا نيز
 تا بكم فرستكي را بكم كفالت آن كند البته شريف است
 را تصددي محاسبه اوقاف كه دخل دار درون ريف
 بخارا نيز تا بكم فرستكي گردانده شده اما صده در را
 مقصد ي محاسبه بپروان اوقاف بپروان و از مد كورات

گردانیده شده است اما عمل اهل علم که بوقوف علیه کل
 می باشند کلاً ناال این قوم نیز صادم را شده و یوان کلاً
 که اصل دفاتر عالی است از تخریض و شکو و غیره بدارم
 منتشر است که مقصدی نوشتن انعام و حسنات
 است از جنبه و چوشتن و سربا و سایر التماس است
 سیوم دفتر دار است که صد دفتر کلاً از ارجح و
 انبات و غیره بدارم و صادم دوا و طبابت
 است که از اضر و او بوظف را از حواله بدار
 و تیر ما هر دو است و از اذغال و او و او موافق
 فرمایش سرکار عالی انجام بیده و نیز صادم کل
 دیگر است که بکشت منتشر است که مقصدی نوشتن
 عنایت نامه و دعا و سلام و خواهش بفرموده است و
 غیره بدارم و دوم آن را بدار و در و کشتن است
 و از اینها

از برای بکار
 سید جمال خان

بنوعه البجایات اگر خواند تفاقا روی دهد و مانند
 را بسته کرد و سیوم دیوان بخانه است که از آنکه
 امور و کجایم و جادش کرد از نوکرش و فقه از
 و جعل ادن و غیره نامر نوسه چهارم دیوان فوجیه
 که حاکم دفتر دار و دیوان طنابانه آورده را درستی
 کرده بودند دیوان توجیه نماید که توجیه از درستی
 سازد و چنانکه رفتار آورده و توجیه را در سابق بقعه
 شده بود و چهارم محل خود و دیگر است که یکان کتاب در
 رسای که علمای و فضلا و شعرا بمن له الولايت و هم که
 قابض این کورت او مرانه به مرت کتابها کتابخانه
 دوم بخشی است که مقصدی جمع و فوج کتوالت
 عمارات و فرمانی یافته میر کار عالم سیوم ان السیانه
 ستر که از پوست حیوان و آب پوار و بلی و نه

بعد از مسجود کردن و بعد از مسجود کردن

مراد که باشد ضبط در مایه کار ای شریف از غرقه موقوف
 بطریق انوار و تعدیل است از غرقه نوبت او و نه از هر
 صام که در ساعت و مینا کلات و نوبت کار از هر
 حد اول قرار که در موقوفات مایه کورست به هر روز
 و در آنجا که مینا است بیگاه در آن موقوفات از هر
 به شش و او در و کس ضبط به موقوفات مینا
 است مقرر ملکات مایه کورست به هر روز از هر
 و موقوفات مایه کورست به هر روز از هر
 از هر غرقه مایه کورست به هر روز از هر
 نوبت به هر روز مایه کورست به هر روز
 از هر غرقه مایه کورست به هر روز از هر
 طبیب از هر مایه کورست به هر روز از هر
 هزاره پایان کر مینا مینا مینا مینا مینا

Л. 90a

مع نور بکنند و چار کار و غیره حصه به هندی و یک روای
 و ربع یک و او اب بتومان فرکام و تومان برآورد به
 که نلته احساس بخود رات و کلام و خصلت امیر آبادی
 تقسیم کرده رند و یک و اقی بتومان سلطان با و بهر
 پیر حصه به هندی که پنج مد که تقسیم کرده رند و یک و اقی
 ابر بتومان خوار و دو حصه به هندی و دو روای اب
 را بتومان کات و خف و حصه به هندی پنج مد که یک
 حسان الکاماته کمر دو نلته احساس خفوی رد و یک
 و یک و او اب و یک یک روای ابر بتومان کام
 اجماع حصه به هندی و داخل سیمان به کور کام زهر
 که ام از اعلى کامها مواقی از خمر زرع حصه به
 کرده رند و یک و اقی ابر و دو شهر مکسر و ابر
 خوار و زو اکم از هر حصه داخل و دو شهر سیمان

محمد خان

قواکول این طرفه دست نعل محال و حکام و حیدان
 سایش و اندراج یافته برد فاسد جو آفس کس کام
 بنابر عادت از حوازی مزروعات روختی اباد و ده
 مندرین شده و رعایا راه نهر و جلا صهار کرده
 درین صورت اکثر اعیان پس باین تغییر یافته مقصدی ای
 اور با وجود وصالت بنیان و بنیاد پیش گرفته و
 گفته بود و آوردن اندکس از شصت مسلم مراد
 استعمالات اکام نامه و دولت گفته که سه هزار مسلم زو
 استر مال یا مردی بعضی از حکام و حوازی صاحب شده
 بمیران لایق توبه و انان و مالش بگردید و نظر
 ترجیح یازید رعایت و شجوه دار و سولای و
 بر دیگر با تعداد منشأ رسته کاری و سه فواید
 و آخرت است حکم آماده گرفتاری و این است خصوصاً
 ۱۰۱۰

یوم الحجاز را اندیشه اولیم است اگر و خدایه عاظمی را که
 فراموشی و غفله نه غفلت نه غفلت هر یک حاصل کرده است که
 معطای شکر رفع نماید نه از حصه جعلی یا جام دار بودی و از
 سایر فوق است که باید که چنان و اعمال ضابطه اینها را و یکی
 و با سعادتمندان و خدایه طرق معتمد و در میان سعادتمندان
 استعدادهای کرده علمای و سعادتمندان و سعادتمندان که نظام ملک داری بوقوع
 و لیس و لیس و دوم و دوای کی که ضبط و احاطه و ولایت از
 موقوف و چهار که مانده و فایز بقیقه و او بیت بقعه و کت
 را بمنتهی تو شکایت و غله و ولایت با ممالک دار بوقوع
 و دیوان کلان و دفتر دار و دیوان طمانه کوی مبارز
 میرا به فرا کول بیکل موقوف به دیوان کت سیوم به و انجی
 که یارقی من له الولاية بانرا و اولا که بر حجت یافته به
 موافق فرمانی علایم رسانده به دفتر حکومت جماعت
 به و احکامه شده نه است چهارم دادخواهی است که عرض

مطلقاً از این ایالت مرسانه و جواب از این ایالت
 حاصل کرده بظلمت آن مکرور و اصل مکرور آنکه با حق
 را بعد از این اجازت من در ایالت مرسانه حاضر کرده است
 مرام بیجا را می پازد و نیز صانع بزرگ را قبول
 نمیدارد و میگوید که از آن کوکلتاش است که تنه خدایان
 از ایالت اردوبت دشمن فکر و تردید اند و درستی جان
 با این است که کوکلتاش بگوید که با این فکر و تردید
 را بجان پادشاه وقت توام دانسته فارغ نباشند و
 قوش بی کلان است که جماع صیاد و ادوات صید مثل
 قوشها، صیادان و کلماتی تازی و غیره در تحت تصرف
 آن است و سیدم عنای کلان است که عمل پادشاه را
 که شامل صیادان و ادوات است که بپوشیده است
 میشدند یا در مرسانه چهارم خواهد کلان است که
 کلان و سایر

کلان اجهای سوار است در بطن حرم سلطان و پسین
 تا گولان و بعد سوار حرم سلطان و غیره از ضرور این
 بان است اما جای استادان این چهار یوبی پس له الویات
 پس که او رویش شستی شود و جای بعضی دارند اما این ملک
 نه در رنده سوار جماعه اهل قلم بلکه از اهل علم دول
 کلان فقط از دربار عالیه سواره می در این و چهار
 محفل و یک است که انداخته مقول الحاقان هستند و از در
 عالیه که با بام پس له الویات سواره می در این مقام این
 چهار بعد از که طعنه و فروش یک و عنای یک فرو تو
 ایستند که از انداختن خود دست دوم این ملک
 سوم آن دو سوار که است چهارم آن دستار جو این
 خدمت عنای خود و پاسبان صند و فی که هر طای
 در این خدمت مته کلان است انضاد و رکوة و

و اول کلان سوار

و نیز اگر از جای عرفیه و عادی
 ایستاده و غیر آن آورده باشند و یک
 اول این کشور است خدمت
 سه عنای ملک و نام
 کش ده بار سلطان و ملک
 گفته به هر که صورت وضع کردند
 بهر قسم

از ربع عشر و نصف عشر و میان و عشر و میان و نقطه
از اموال و نفود و موثر و غلات و مایه که کرده و نصف
مواقی و مایش و عشر و نصف ح که الولات رسانده است
و موان سر کار است که از خبر سر کار و عا ارا و ایا
و دلکاس که نیز غلق کا صیه شهر فیه دارد که همه کرده
و فخر و ری صرف لاوم شانه را چیلالام بجای بیارده و نیز
خواجات صند و خانه و غیر ارا رسا زد و
متصدی که انید و سار خوان ش هر و گوشت چخته قلی
کردن از برای شاد و نمودن بر الام و ستر اهر و حرا و حرم
کی صیه بیارزد و چهار چرخ و مکره است که کاما پادشاه
اجازت بنشین و ناب و صحت و شایسته است که پادشاه
منش و بجای شای کلان که متصدی بوی نه سب و کتوال که
عمارات سب و بکاد کلان که متصدی درستی و صیاح خانه
از

پست نه تنها پست و اهل طرف و ملا طرف و ملا طرف
 و بدو تنی باشند و بطریق انحصار از خواص لطیف و نفیس
 باشند و در این میان محض تصرف است و این خدمت و
 خود چنانست که جمیع ملازمان هر اودا که برست مثل نفس
 و عصبان و در هر دو افسوس و نیز چنانست که در این که در
 جلودان می باشند و در میان دگر که نیست که ماذون و بر
 سواره از در بارگاه نشسته اند لکن در حضور و در
 اذن نشستن نشسته اند مثل آنکه اقامت که با پیدایند
 در بارگاه می پدید آید که حضرت سرالاولایت در آنجا باشند
 باقیم حکومت توان سال که در این میان و در حقیقتی است
 که سرانجام جمیع خدایانند و حکومت و در این میان
 را تصرف شده و مثل توفیق به که به ترتیب اند و در حقیقتی است
 داشته و باید از این شریعت و در این میان و در حقیقتی است
 انداخته و در این میان که محض است و در حقیقتی است

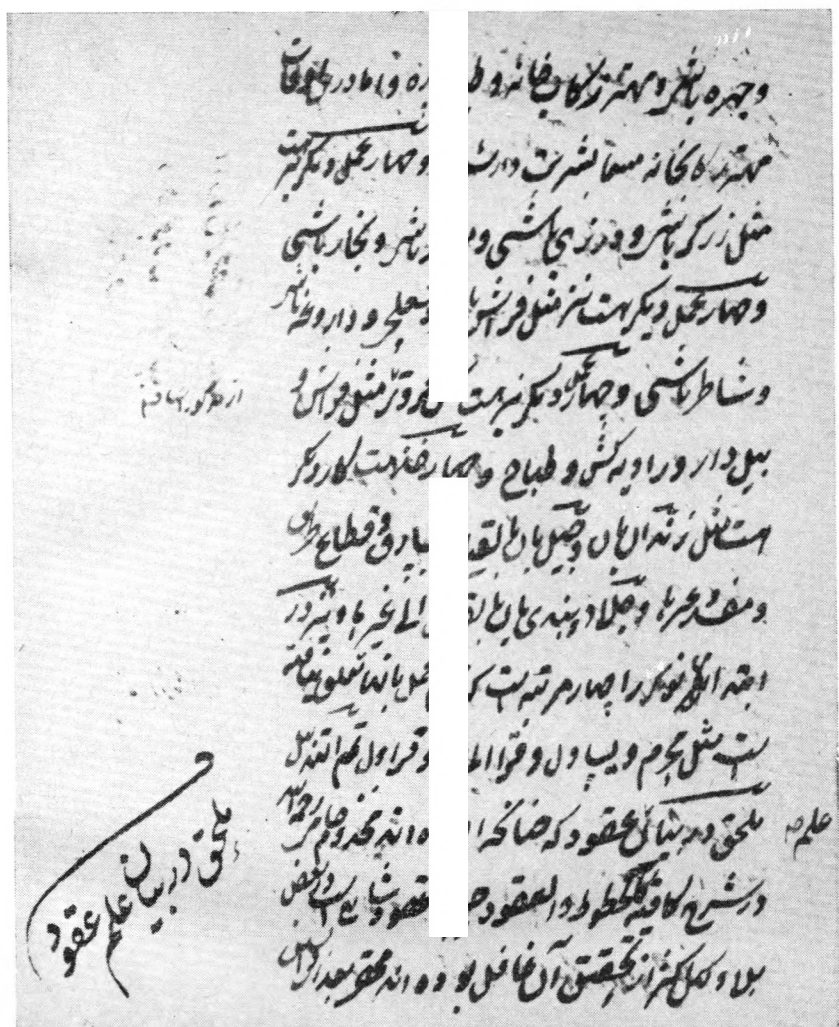
و اما این کس خدمت
 به کورم

و نیز حکومت تومان خوفازد و میرا به ازای پیر میرد
 و ششم اخور کلان که در جلوی پادشاه ایستاد و از پادشاه کرده
 و جبب خیر شده بر و آنه دار می باشد حکومت و میر بد
 تومان کام المسلم را مفوض بان کرده شد است و
 صار محمل و مکر سنه که حضرت در بار پیاده میزد و اینک
 قوی بان چهار کس که خنای خود را بر میانه می بسته شد و
 که درستی میر و دار و از غلام و بخته انار به پاد حکومت
 و میرا به بعضی انار را مفوض بان کرده شد بهیشتن
 اوید چون تصدی صنف بصفحه اگر ان نوکر که و
 در وقت حجاب به صورت نقیب و درستی در بار از پاد
 و غیر از این پاد و مثل و اول مکان که به تو را ان و
 پاد و دید به راه پاد به راه پاد زنگه غارت کرد و
 جاسوس در ولایت و یا بشکر راه نیاید و سنه
 که خنای

که از آنکه نقود می که بهی از مضامین سرکاری خود است
 لک در پستی سر پای غنای شکری و وظیفه آنها بسیار
 و هار عمل دیگر است که از این قبیل مضامین دارند
 شغال که متصدی همان ایچمان و غیره را باشد مثل
 توپر یا در بارگاه که حواست در بارگاه بسیار و در
 مراخر یا پستی که متصدی بیم و کلاه و بیه اسپان هر گاه
 مر باشد و شجعه که مر نب سکونه متصدی حواست بکلاه
 رخص ولایت مر باشد و هار عمل دیگر است که فروزار
 مذکور است مثل جاتی و توپر و رساله و سنگی
 و هار عمل دیگر در وقت لک فرور شود مثل جنه اول و کله
 دیو بک و جاسوس و هار عمل دیگر است مثل جیباج و
 صده ان بود و علم بود و موده و در اخذ است که ام
 مذکور است مثل معلوم و معین است و هار عمل دیگر است

بهتمة ان مناجات مثل نور نمر در بارگاه و اما که در
 و غالب کل و مقول و صا رمل دیگر است نمر
 فرو ترازم کور است مثل قبا که در روی پاک بردار
 و اگر و نه بردار و اگر کش بردار و صا رمل دیگر است
 فاتی از عذ کور است مثل طغ بیک و شکور و وزیر
 و خوش بیک جلو و صا رمل دیگر است مثل کور بیک
 و بونجی بردار و انبار دار و میوه دار کس کار بیک
 منطقه مخصوص سر کاری ایپازد و صا رمل دیگر
 است مثل زین بردار و آورنگ بردار و جلو دار و در
 و صا رمل دیگر است مثل و احط و کولکاش خرد و دو
 محرم و به خط تو نقطه هر که ام را خدمت من است بنابر
 در کرده نشد و صا رمل دیگر است مثل صد تقای
 و در و حار و دیوین فاتی و صا رمل دیگر است

این کلام را که در این کتاب است
 و در این کتاب است و در این کتاب
 و در این کتاب است و در این کتاب
 و در این کتاب است و در این کتاب

علم حق و خود را بشناس که طالب آن شخص و شفع []
 علیه قلم خور کرده است نه به نام او بگوید و عقد صحایب است
 اجاد و عشرات ما خود از این بیهوشی است تا آن طریقه که آرد
 احاد که از یک تا نه است بنحوا احصای است از حضور
 و بنظر و وسطا و در یاف عشرات که از ده تا
 بود و با بعضی است از سوره و الامم انکشته
 را خضر نام است دوم آن بنظر است علی بن ابراهیم
 و مات و الوف ما خود از این بدست جب می کشند با طریقه
 وضع مات خضر و بنظر و وسطا به سیری است
 و وضع الوف که از یک تا نه است به است بسبب و با
 به سیری است باید است که واحد موضوع است
 برای خضر مان لی که وضع کرده شود خضر را در کف
 و نشان را با رکف که وضع کرده شود خضر و خضر را

او را با حق و از کف است
 او را با حق و از کف است
 که از یک تا نه است
 نه است

در

در کف از برای امانده و نطقه همراه که وضع کنند در کف
 خضر بنصر و وسط را اما در عقد بنده در کف همراه
 که سه پشت قریب پنج پشت است و از برای ابرو رفیع
 خضر کند و از برای خضر رفیع بنصر سازد و نیز و نیز
 در رفیع وسط و عقد بنصر حلقه سازد و از رو
 برای سینه وضع خضر در کف بطریقه سازد که
 ابعده از اصل پشت باشد تا که آلتان بنام و بوی
 در حال متوجه کنند است اس اس اس اس اس اس
 بنده و بخت و از برای ثمانیه وضع بنصر در کف نیز
 بطریق کور سازد تا که آلتان بنام و بوی و از
 تسه وضع وسط در کف نیز بعنوان کور سازد
 پس نام شد احوار نقیض اصابع و از برای شش و وضع
 کنند باطن ریس انگشت سبابه را بر مفصل اول انگشت

Л. 97a

۱۱۱۱ ع ۱۱۱۱ ع ۱۱۱۱ ع ۱۱۱۱ ع ۱۱۱۱ ع
 این شکل بر پنج اربعه درج کرده در تثنی اند از بد هر روزه عدد در ابعده داده روز
 بر تثنی سوره اقصا و عدد را که قصه شصت اند که اند از برای حسب جو است نام اربعه نام
 خود و نام او خود و نام
 مجبوب و نام مادر وی
 ۱۲۵
 بین اصول و سبایه و وسطا و در حال استصفاست مد سبایه
 مد کور و در بین لاله نیت مد علی و در وسطا و از برای تثنی
 باید که وضع سازد در کس با تثنی کس سبایه مد تثنی و
 از برای اربعه وضع میکند ایام مد تثنی از برای فصل فصل
 سبایه تثنی و از برای تثنی وضع نیاید و ایام تثنی را که
 ایام تثنی ایام فصل فصل شود و فصل او که سبایه و از برای
 تثنی وضع کند ایام طرف ایام ایام فصل تثنی ایام
 و از برای تثنی وضع باید کرده شود با طری ایام تثنی
 بر فصل مد کور از سبایه تثنی و از برای تثنی وضع سازد کس
 سبایه مد کور از برای فصل فصل تثنی از ایام تثنی و از
 برای فصل وضع سازد کس سبایه تثنی ایام فصل
 تثنی از ایام تثنی و اگر قصه کرده شود از برای تثنی تثنی
 باید

